

Posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel jako součásti výkonu práce

Zdravotní způsobilost řidiče motorových vozidel je jednou ze základních podmínek bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. Proto je zdravotní způsobilosti řidičů motorových vozidel věnována pozornost nejenom v ČR, ale i ve všech zemích Evropské Unie (dále jen „EU“) a dalších civilizovaných zemích. V rámci EU jsou podmínky zdravotní způsobilosti sjednoceny předpisy Evropských společenství (Směrnicí Komise 2009/112/ES, kterou se mění Směrnice Rady 91/439/EHS o řidičských průkazech, a Směrnicí Komise 2009/113/ES, kterou se mění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/126/ES o řidičských průkazech).

V ČR je postup při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel upraven zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), a vyhláškou č. 277/2004 Sb., o stanovení zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel s podmínkou a náležitosti lékařského potvrzení osvědčujícího zdravotní důvody, pro něž se za jízdy nelze na sedadle motorového vozidla připoutat bezpečnostním pásem (vyhláška o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o zdravotní způsobilosti řidičů“). Kromě uvedených právních předpisů je při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel potřebné dále ještě zohlednit jednak obecné podmínky vedení zdravotnické dokumentace stanovené zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotních službách“), vyhláškou č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci (dále jen „vyhláška o zdravotnické dokumentaci“), a jednak obecné podmínky posudkové péče a pracovnělékařských služeb stanovené zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o specifických zdravotních službách“), a vyhláškou č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče) (dále jen „vyhláška o pracovnělékařských službách“).

Základním předpisem, který stanoví podmínky provozu na pozemních komunikacích, je zákon o silničním provozu. Podle ustanovení § 5 odst. 2 písm. c) zákona o silničním provozu nesmí řidič řídit vozidlo mimo jiné tehdy, jestliže je jeho schopnost (tedy kvalita zdraví) k řízení vozidla snížena v důsledku jeho zdravotního stavu. V kontextu zákona nelze zdravotní stav vnímat pouze v souvislosti s nemocí, ale změnu, resp. snížení jeho kvality, je nutné vnímat též v souvislosti s aktuální indispozicí, jejíž příčinou je zejména únava. Z uvedeného důvodu je při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel nezbytné hodnotit i nároky výkonu dalších činností, které vedou k únavě a tím ke snížení kvality zdraví a díky tomu i ke změně a mnohdy až ke ztrátě zdravotní způsobilosti k řízení

motorových vozidel. Uvedené okolnosti jsou velice často opomíjeny. Současně se zapomíná i na to, že v případě řízení motorových vozidel pro soukromou potřebu a z vlastní vůle (tzv. ve volném režimu) je řízení věnována obvykle prakticky celá kapacita zdraví, zatímco při řízení motorových vozidel jako součásti výkonu práce je kapacita zdraví snížena únavou prováděním dalších činností v rámci výkonu práce.

Při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel rozlišujeme několik kategorií žadatelů a držitelů řídičských oprávnění (dále jen „řidičů“) podle důvodu řízení motorového vozidla a podmínek stanovených k posuzování zdravotní způsobilosti:

- ❖ A - řízení motorového vozidla pro soukromou potřebu (dále jen „řidič amatér“): Jedná se o řidiče, který motorové vozidlo řídí z vlastní vůle, ve vlastním režimu a odpovědnosti, který proto není zatížen jinými nároky, než které sám připustí, k řízení motorového vozidla využívá plně svou zdravotní kapacitu ovlivněnou pouze kvalitou jeho zdraví,
- ❖ B - řízení motorových vozidel jako součást výkonu práce: Jedná se o řidiče, který motorové vozidlo řídí v rámci výkonu práce jako druh práce nebo jako jednu z činností výkonu práce, a tedy v pracovním režimu, který jiná osoba, zpravidla zaměstnavatel, určuje nebo zásadním způsobem ovlivňuje a kterému se musí podrobit, přičemž je ovlivněn též odpovědností i vůči této osobě. Uvedené se vztahuje obdobně na osoby vykonávající práci řidiče jako osoba samostatně výdělečně činná. Zmíněná omezení zvyšují zátěž organismu a mají významný podíl na únavě. Kromě toho tato skupina řidičů vedle vlastního řízení motorového vozidla zpravidla v různém rozsahu vykonává i další činnosti vedoucí opět díky související zátěži k únavě, která dále snižuje zdravotní kapacitu dostupnou k řízení motorového vozidla. Při posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel u této skupiny řidičů proto nelze při hodnocení zohledňovat plnou kapacitu zdraví, ale lze k hodnocení využít pouze dostupnou zdravotní kapacitu, tzn. zdravotní kapacitu negativně ovlivněnou, resp. sníženou únavou.

Řidiče této skupiny lze rozdělit do několika kategorií:

- Řidič podléhající režimu § 87 odst. 1 a 2 zákona o silničním provozu (dále jen „řidič z povolání“): Do této kategorie patří řidič, který je podle uvedeného zákona povinen se podrobovat pravidelným lékařským prohlídkám:
 - řidič vozidla, který při plnění úkolů souvisejících s výkonem zvláštních povinností užívá zvláštního výstražného světla modré barvy, případně doplněného o zvláštní zvukové výstražné znamení,
 - řidič, který řídí motorové vozidlo v pracovněprávním vztahu a u něhož je řízení motorového vozidla druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě (dále jen „řidič zaměstnanec“),

- řidič, u kterého je řízení motorového vozidla předmětem samostatné výdělečné činnosti prováděné podle zvláštního právního předpisu,
 - držitel řidičského oprávnění pro skupinu C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D nebo D+E, pokud řídí motorové vozidlo zařazené do některé z těchto skupin vozidel,
 - držitel osvědčení pro učitele řidičů pro výcvik k řízení motorových vozidel podle zvláštního právního předpisu,
- Řidič podléhající režimu § 87a zákona o silničním provozu (dále jen „řidič podle § 87a“) - do této kategorie patří:
- držitel řidičského oprávnění pro skupinu C1+E, C nebo C+E, pokud řídí nákladní automobil o největší povolené hmotnosti převyšující 7 500 kg nebo speciální automobil o největší povolené hmotnosti převyšující 7 500 kg nebo jízdní soupravu, která je složena z nákladního automobilu a přípojného vozidla nebo ze speciálního automobilu a přípojného vozidla a jejíž největší povolená hmotnost převyšuje 7 500 kg, a
 - držitel řidičského oprávnění pro skupinu D1+E, D nebo D+E,
- pokud řídí motorové vozidlo zařazené do některé z těchto skupin vozidel,
- Řidič podléhající režimu vyhlášky o pracovnělékařských službách (dále jen „řidič referent“): Činnost řízení motorových vozidel tento řidič vykonává jako obvyklou součást výkonu práce nebo do místa výkonu práce přepravuje další osoby, přičemž řízení motorového vozidla je druhem práce sjednaným v pracovní smlouvě,
- Řidič výše nedefinovaný, který řídí motorové vozidlo v souvislosti s výkonem práce občas (dále jen „občasné řízení“).

A - posuzování zdravotní způsobilosti řidiče amatéra

V souladu s § 84 odst. 4 zákona o silničním provozu je pro řidiče amatéra lékařem posuzujícím zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktický lékař pro děti a dorost registrujícího poskytovatele ambulantní zdravotní péče (dále jen "registrující poskytovatel"). Vzhledem k tomu, že posuzujícím lékařem je registrující poskytovatel, nevyžaduje se pro zjištění zdravotního stavu v souladu s požadavky § 42 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách výpis ze zdravotnické dokumentace registrujícího poskytovatele (dále jen „výpis“). Posuzující lékař u dané kategorie řidičů postupuje podle § 84 až 89, s výjimkou § 87a, zákona o silničním provozu a vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů, přičemž pro posudkovou péči

- zákon o silničním provozu stanoví, že

- lékař posudek v písemné formě vydá po provedení lékařské prohlídky, popřípadě odborného vyšetření,
- posudkový závěr zní
 - a) zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel,
 - b) zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou,
 - c) zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel,
- v hodnocení zdravotní způsobilosti se závěrem
 - zdravotně způsobilý s podmínkou se uvede
 - důvod, kterým je zpravidla kritérium vyplývající ze zákona o silničním provozu nebo vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů, přičemž s ohledem na povinnost mlčenlivosti uloženou zákonem o zdravotních službách poskytovateli zdravotních služeb (dále jen „poskytovatel“) i lékaři lze důvod uvést pouze v obecné rovině obecným odkazem na vyhlášku o zdravotní způsobilosti řidičů.
 - Podmínka zdravotní způsobilosti se uvádí v rozsahu požadovaném § 6 odst. 2 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů, a
 - zdravotně nezpůsobilý se uvede důvod zdravotní nezpůsobilosti k řízení motorových vozidel; i v tomto případě lze důvod uvést pouze v obecné rovině obecným odkazem na vyhlášku o zdravotní způsobilosti řidičů,
- Pravidelné lékařské prohlídce je řidič amatér povinen se podrobit od 1. 7. 2013 nejdříve šest měsíců před dovršením 65 a 68 let věku a nejpozději v den dovršení stanoveného věku a po dovršení 68 let věku každé dva roky,
- Posuzující lékař může na základě výsledku pravidelné lékařské prohlídky v odůvodněných případech, zejména s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu, určit termín další pravidelné lékařské prohlídky ve lhůtě kratší, než která je stanovena právním předpisem. Uvedená lékařská prohlídka má znaky prohlídky mimořádné. Termín této lékařské prohlídky posuzující lékař určí vždy při naplnění podmínek stanovených v § 4 odst. 2 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů, tedy
 - v případě postupující nemoci, u které lze předpokládat při dalším vývoji takové změny zdravotního stavu, které ovlivňují bezpečnost provozu na pozemních komunikacích,
 - Je-li v příloze č. 3 jako podmínka zdravotní způsobilosti uvedena lékařská kontrola zdravotního stavu posuzované osoby, lékařská kontrola se provádí

v rámci lékařské prohlídky nejméně jednou za 5 let, není-li v příloze stanoveno jinak, nebo

- je-li v závěru odborného vyšetření uveden dřívější termín, do kterého se má posuzovaná osoba podrobit dalšímu odbornému vyšetření, než je termín pravidelné lékařské prohlídky,
- vyhláška o zdravotní způsobilosti řidičů dále stanoví
 - povinný rozsah vyšetření, včetně odborných vyšetření, a podmínek, kdy tato vyšetření musí být provedena před vydáním lékařského posudku,
 - nemoci, vady, nebo stavy (dále jen „nemoc“), které vylučují nebo podmiňují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel (dále jen „kritéria zdravotní způsobilosti“); v souladu s evropskými předpisy jsou pro potřeby vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů řidiči amatéři zařazeni podle přílohy č. 3 vyhlášky do
 - - skupiny 1, pokud jsou
 - žadateli nebo držiteli řidičských oprávnění skupiny A, B a B+E a AM a podskupiny A1 a B1 (zákon o silničním provozu)
 - - skupiny 2, pokud jsou
 - žadateli nebo držiteli řidičských oprávnění skupiny C, C+E, D, D+E a T a podskupiny C1, C1+E, D1 a D1+E (zákon o silničním provozu),
 - náležitosti lékařského posudku ve vzoru v příloze č. 2 a další podmínky stanovené v § 5 odst. 1, a to tak, že posudek se závěrem
 - o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel s podmínkou, v posudku se uvede podmínka vyplývající ze zjištěného zdravotního stavu posuzované osoby. Podmínka spočívá v používání nezbytného zdravotnického prostředku, v technické úpravě motorového vozidla nebo v jiných omezeních posuzované osoby, za které se rovněž považuje termín, do něhož se má posuzovaná osoba podrobit další lékařské prohlídce,
 - o zdravotní nezpůsobilosti k řízení motorových vozidel, se v posudku uvede závěr o zdravotní nezpůsobilosti vyplývající ze zjištěného zdravotního stavu posuzované osoby.

Současně je nutné mít na zřeteli povinnou náležitost lékařského posudku stanovenou § 43 odst. 3 zákona o specifických zdravotních službách, kterou je poučení o možnosti podat návrh na jeho přezkoumání. V poučení je potřebné uvést, v jaké lhůtě je možno návrh na přezkoumání podat, od kterého dne se tato lhůta počítá

a zda má, nebo nemá návrh na přezkoumání podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů odkladný účinek (dále jen „poučení“),

- Náklady související s posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla a vydáním lékařského posudku hradí řidič amatér.

B - řízení motorových vozidel jako součást výkonu práce

1) Posuzování zdravotní způsobilosti řidiče z povolání

Při posuzování zdravotní způsobilosti k výkonu práce řidiče z povolání se postupuje obdobně jako u řidiče amatéra s těmito odchylkami:

- U řidiče zaměstnance je posuzujícím lékařem v souladu s § 84 odst. 4 zákona o silničním provozu, § 29 zákona o zdravotních službách a § 53 a násl. zákona o specifických zdravotních službách lékař smluvního poskytovatele pracovnělékařských služeb.
- V souladu s § 84 odst. 5 zákona o silničním provozu a § 42 odst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách je k posouzení zdravotní způsobilosti vyžadován výpis. Pokud posuzovaná osoba nemá registrujícího poskytovatele (toto je účelné doložit písemným prohlášením posuzované osoby založeným ve zdravotnické dokumentaci), je nutné, aby posuzující lékař, je-li to důvodné, pro zjištění zdravotního stavu posuzované osoby požadoval další odborná vyšetření nezbytná pro vyloučení nemocí, při jejichž zjištění nelze vydat lékařský posudek s kladným závěrem.
- Řidič z povolání je podle § 87 odst. 2 zákona o silničním provozu povinen se podrobit vstupní lékařské prohlídce před zahájením výkonu činnosti a dalším pravidelným lékařským prohlídkám do dovršení 50 let věku každé dva roky a po dovršení 50 let věku každoročně.
- Při hodnocení zjištěného zdravotního stavu se použijí kritéria zdravotní způsobilosti stanovená vyhláškou o zdravotní způsobilosti řidičů v příloze č. 3 pro skupinu 2.
- Lékařský posudek u řidiče zaměstnance se nahrazuje posudkem o zdravotní způsobilosti k výkonu práce. Takovýto posudek však musí vedle náležitostí stanovených právním předpisem upravujícím obsah a náležitosti zdravotnické dokumentace obsahovat určení termínu mimořádné lékařské prohlídky, je-li to důvodné, a další podmínky podle § 5 odst. 1 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů a rok provedení dopravně psychologického vyšetření. Od účinnosti vyhlášky o pracovnělékařských službách je nutné v lékařském posudku uvést i údaje stanovené § 17, které byly v předcházejícím období požadovány vyhláškou upravující nakládání se zdravotnickou dokumentací v době tvorby vyhlášky

o zdravotní způsobilosti řidičů, a to vyhláškou č. 385/2006 Sb., o zdravotnické dokumentaci, a poučení.

- Náležitostmi podle § 17 vyhlášky o pracovnělékařských službách jsou
 - identifikační údaje zaměstnavatele,
 - údaje o pracovním zařazení posuzované osoby, dále údaje o druhu práce, režimu práce, o rizikových faktorech ve vztahu ke konkrétní práci, míře rizikových faktorů pracovních podmínek vyjádřené kategorií práce podle jednotlivých rozhodujících rizikových faktorů pracovních podmínek,
 - posudkový závěr a
 - termín provedení mimořádné prohlídky, je-li takový postup důvodný.
- Pokud zejména u řidiče zaměstnance jsou součástí výkonu práce další činnosti, pro které jsou podmínky posuzování zdravotní způsobilosti a periodicita lékařských prohlídek upraveny zvláštními právními předpisy, je při posuzování zdravotní způsobilosti k práci řidiče z povolání nezbytné i tyto podmínky a periodicitu prohlídek zohlednit jak při zjišťování zdravotního stavu a posudkové činnosti, tak i v lékařském posudku. Při posuzování zdravotní způsobilosti je třeba mít vždy na zřeteli, že výkon dalších činností zvyšuje únavu a tím snižuje zdravotní kapacitu řidiče z povolání.
- Náklady související s posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla a vydáním lékařského posudku hradí
 - v případě zaměstnance zaměstnavatel, neboť se jedná o náklady, které jsou součástí pracovnělékařských služeb,
 - v ostatních případech posuzovaný řidič.

2) Posuzování zdravotní způsobilosti řidiče podle § 87a

Při posuzování zdravotní způsobilosti k výkonu práce řidiče podle § 87a se postupuje obdobně jako u řidiče z povolání s tím, že:

- Řidič je povinen se podrobovat dopravně psychologickému vyšetření, s výjimkou řidiče, který provádí silniční dopravu soukromé povahy a tato není prováděna za úplatu a dále řidičů vozidel požární ochrany, řidičů vozidel policie, Vězeňské služby České republiky, zpravodajských služeb a řidičů vozidel ozbrojených sil České republiky.
- Dopravně psychologickému vyšetření je povinen se podrobit před zahájením výkonu činnosti řízení stanoveného motorového vozidla a dalšímu dopravně psychologickému vyšetření nejdříve šest měsíců před dovršením 50 let a nejpozději v den dovršení 50 let a dále pak každých pět let.

- Dopravně psychologické vyšetření provádí psycholog, kterému Ministerstvo dopravy udělilo akreditaci. Seznam psychologů zveřejňuje Ministerstvo dopravy na svých webových stránkách.
 - Dopravně psychologickým vyšetřením se zjišťují vlohy a schopnosti řidiče řídit motorové vozidlo, které ve vztahu k bezpečnosti silničního provozu představuje zvýšené riziko buď z hlediska jízdních vlastností nebo s ohledem na dopravu většího počtu osob.
 - Dopravně psychologickým vyšetřením není zjišťován zdravotní stav řidiče, ale jsou zjišťovány jeho schopnosti a charakterové vlastnosti, které přímo ovlivňují bezpečnost silničního provozu, např. reakční doby, doby udržení pozornosti, unavitelnost nebo agresivita. Dopravně psychologické vyšetření není součástí zdravotních služeb a jeho provádění není podmíněno odbornou kvalifikací zdravotnického pracovníka.
 - Výsledek dopravně psychologického vyšetření nemůže přímo ovlivnit závěr lékařského posudku vydaný jako výsledek posudkové činnosti, neboť
 - podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona o zdravotních službách je účelem posudkové péče zjistit,
 - zda nebude stabilizovaný zdravotní stav pacienta negativně ovlivněn nároky, které na něho klade výkon práce, služby, povolání nebo jiných činností v konkrétních podmínkách, nebo
 - zda zdravotní stav pacienta je v souladu s předpoklady nebo požadavky stanovenými pro výkon práce, služby, povolání, jiných činností nebo pro jiné účely.
 - Dopravně psychologického vyšetření v písemné formě je podkladem k vydání lékařského posudku o zdravotní způsobilosti řidiče podle § 87a.
 - V případě, že podle závěru dopravně psychologického vyšetření není řidič vhodný jako řidič podle § 87a, je před vydáním lékařského posudku nezbytné cíleným odborným vyšetřením (psychiatrické vyšetření, popř. vyšetření klinickým psychologem) vyloučit nemoci, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel podle přílohy č. 3 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů. Pokud se podezření na nemoc vylučující nebo omezující zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel nepotvrdí, nelze v daném případě vydat pro takové podezření lékařský posudek s negativním závěrem.
 - Takto nastaveným postupem je hodnota dopravně psychologického vyšetření do značné míry znehodnocena, neboť neprokáže-li se zdravotní důvod pro

vydání lékařského posudku s negativním závěrem, má lékař možnost vydat toliko lékařský posudek s kladným závěrem. Samotná existence rizik prokázaných dopravně psychologickým vyšetřením, pro něž není medicínské opodstatnění, ale které současně jsou s to zásadním způsobem ovlivnit bezpečnost silničního provozu, vydání lékařského posudku s kladným závěrem nebrání, resp. je pro jeho vydání zcela bezpředmětná. Zároveň je nutné upozornit na skutečnost, že lékař, který posudek vydává, nemá s ohledem na povinnou mlčenlivost zdravotnických pracovníků, jakoukoli možnost s informacemi o negativním dopravně psychologickém vyšetření kohokoli seznámit bez souhlasu posuzovaného řidiče.

- Jedná se o vadu, která v zákoně přetrvávala i přesto, že § 87a zákona o silničním provozu byl opakovaně dotčen novelou

3) Posuzování zdravotní způsobilosti řidiče referenta

Při posuzování zdravotní způsobilosti k výkonu práce řidiče referenta se postupuje obdobně jako u řidiče z povolání, popř. řidiče podle § 87a s tím, že:

- U řidiče referenta je řízení motorového vozidla jedním z faktorů ohrožení zdraví podle bodu 5 části II přílohy č. 2 vyhlášky o pracovnělékařských službách.
- Řidič referent je povinen podrobit se pracovnělékařským prohlídkám v režimu stanoveném vyhláškou o pracovnělékařských službách, a to
 - vstupní,
 - periodické s frekvencí jednou za 6 let a po dovršení 50 let jednou za 4 roky a
 - mimořádné prohlídce, jsou-li k ní dány důvody, přičemž nelze pominout ani důvody podle této vyhlášky nebo podle vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů.
- Při hodnocení zjištěného zdravotního stavu se použijí kritéria zdravotní způsobilosti stanovená v příloze č. 3 vyhlášky o zdravotní způsobilosti řidičů pro skupinu 2.
- Lékařský posudek u řidiče referenta obsahuje obdobné náležitosti jako lékařský posudek u řidiče z povolání s tím, že rok provedení dopravně psychologického vyšetření se uvádí pouze tehdy, je-li řidič referent řidičem podle § 87a.
- U řidiče referenta není řízení motorových vozidel druhem práce, jak je tomu u řidiče z povolání, ale je další – doplňkovou - činností vykonávanou v souvislosti s výkonem práce. Při posuzování zdravotní způsobilosti je proto třeba mít na zřeteli, že únava vznikající výkonem „základní“ práce ve většině případů významně snižuje zdravotní kapacitu. Není proto výjimkou, že zaměstnanec není uznán zdravotně způsobilým jako řidič referent, ale je zdravotně způsobilý jako řidič amatér.

4) Posuzování zdravotní způsobilosti k občasnému řízení

Při posuzování zdravotní způsobilosti řidiče k občasnému řízení se postupuje obdobně jako u řidiče referenta s tím, že:

- Povinnost posuzování zdravotní způsobilosti k občasnému řízení motorového vozidla není stanovena právním předpisem výslovně, i když se jedná o činnost související s výkonem práce.
- K občasnému řízení je způsobilý řidič, který je zdravotně způsobilý jako řidič amatér. Dokladem o tom je držení řidičského oprávnění doplněné v případě, kdy tak stanoví zákon o silničním provozu, tzn. v 65 a 68 letech a po dovršení 68 let věku každé dva roky, platným lékařským posudkem vydaným registrujícím poskytovatelem.
- V případě, kdy si je zaměstnavatel vědom své odpovědnosti za zaměstnance při výkonu činnosti občasného řízení, může při využití ustanovení § 4b odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, stanovit vnitřním předpisem s ohledem na ochranu zdraví zaměstnance podmínky, za kterých činnost občasného řízení lze vykonávat, a v rámci těchto podmínek stanovit i podmínky pro posouzení zdravotní způsobilosti. Za důvodné to lze považovat zejména tehdy, když zaměstnavatel uznává potřebu opakovaného školení řidičů.
- Náklady související s posuzování zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla a vydáním lékařského posudku hradí posuzovaný řidič, s výjimkou případů, kdy posouzení zdravotní způsobilosti v souladu s vnitřním předpisem požaduje zaměstnavatel.

Při vydávání lékařského posudku je pak nezbytné vždy dodržet nejenom odborné a formální podmínky výše naznačené, ale též dodržet procesní postup, který je stanoven § 42 a násl. zákona o specifických zdravotních službách. Poskytovatel, resp. posuzující lékař vystupující jeho jménem, musí zejména zajistit aby

- lékařský posudek byl vydán k tomu oprávněným poskytovatelem,
- posudkovou činnost prováděl a lékařský posudek jménem poskytovatele vydával lékař k tomu odborně způsobilý. Podle § 5 odst. 3 zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, může posudkovou činnost vykonávat pouze lékař s příslušnou specializovanou způsobilostí.
- lékařský posudek byl oprávněným osobám (posuzované osobě, popř. zaměstnavateli) předán prokazatelně (§ 44 odst. 2 zákona o specifických zdravotních službách) a aby doklad o prokazatelném převzetí byl součástí zdravotnické dokumentace vedené o posuzované osobě,

- byl dodržen postup podle § 46 zákona o specifických zdravotních službách, pokud oprávněná osoba využije svého práva a podá návrh na přezkoumání lékařského posudku.

Vedle uvedených informací nelze při poskytování zdravotní péče pacientovi, který je řidičem motorového vozidla, zapomenout ani na to, že podle § 89a zákona o silničním provozu lékař, který zjistí, že žadatel o řidičské oprávnění nebo držitel řidičského oprávnění je zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou, nebo není zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel, je povinen o této skutečnosti neprodleně informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle obvyklého bydliště, nebo místa studia žadatele o řidičské oprávnění, nebo držitele řidičského oprávnění. Při uplatnění dané ohlašovací povinnosti je však potřebné mít na vědomí, že zákon o silničním provozu tuto povinnost váže ke změně nebo ztrátě zdravotní způsobilosti, neváže ji na změnu zdravotního stavu. Z uvedeného důvodu lze v souladu se zákonem tuto povinnost naplnit až tehdy, když zdravotní stav změněný nemocí je již stabilizovaný, neboť při dodržení odborně správného postupu lze posudkovou činnost vykonávat až při stabilizovaném zdravotním stavu. Současně je nutné si uvědomit, že až v této době zákon o silničním provozu danou povinností prolamuje povinnou mlčenlivost. Do doby stabilizace zdravotního stavu lze eventuálně opatření k omezení řízení motorových vozidel stanovit v rámci léčebného režimu, se kterým by měl pacient být seznámen prokazatelně, tzn. písemně s podpisem. Další odpovědnost pak dopadá podle § 5 zákona o silničním provozu přímo na řidiče, tj. pacienta.

Zpracovala:

MUDr. Dana Kuklová, CSc.

Říjen 2013